

הלכה כר' יהודה: וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה. אלטרין תנא נחשמועי' בלזב טעמה שליח לקדש את בתו ובאשה טעמה שליח לקדש את עצמה. דלוי אשמועי' בלזב. ה"א חז דקיס ליה ציוחסין. וכשמלה מיוחס זה קדשה לו הוא דלמרי' דבעל את השליח. אבל אחתה ללה קיס לה

שליו קדמו קדושו קדושין. ואם של שלוחו קדמו קדושו קדושין. יאם אינו ידוע שניהם נותנים גמי. ואם רצו אחד נותן גמי ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה וקדשה את עצמה(ים). אם שלה קדמה קדושיה קדושין. ואם של שלוחה קדמו קדושו קדושין. ואם אינו ידוע שניהם נותנים לה גמי. ואם רצו אחד ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו(ם) ואמר אשה שיצאת עמו למדינת הים הרי היא זו ואלו בניה. אין צריך להביא ראיה לא על האשה(ים) ולא על הבנים(ים). מתה ואלו בניה. מביא ראיה על הבנים(ים). ואינו מביא ראיה על האשה(ים): יא אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו. ומביא ראיה על האשה. ואין צריך להביא ראיה על הבנים(ים). מתה ואלו בניה. צריך להביא ראיה על האשה. ועל הבנים(ים): יב לא יתיחד(ים) אדם עם שתי נשים(ים). אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים. שהאחד

ובן האשה כר'. יהודה: וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה. אלטרין תנא נחשמועי' בלזב טעמה שליח לקדש את בתו ובאשה טעמה שליח לקדש את עצמה. דלוי אשמועי' בלזב. ה"א חז דקיס ליה ציוחסין. וכשמלה מיוחס זה קדשה לו הוא דלמרי' דבעל את השליח. אבל אחתה ללה קיס לה

שליו קדמו קדושו קדושין. ואם של שלוחו קדמו קדושו קדושין. יאם אינו ידוע שניהם נותנים גמי. ואם רצו אחד נותן גמי ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה וקדשה את עצמה(ים). אם שלה קדמה קדושיה קדושין. ואם של שלוחה קדמו קדושו קדושין. ואם אינו ידוע שניהם נותנים לה גמי. ואם רצו אחד ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו(ם) ואמר אשה שיצאת עמו למדינת הים הרי היא זו ואלו בניה. אין צריך להביא ראיה לא על האשה(ים) ולא על הבנים(ים). מתה ואלו בניה. מביא ראיה על הבנים(ים). ואינו מביא ראיה על האשה(ים): יא אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו. ומביא ראיה על הבנים(ים). ומביא ראיה על האשה. ואין צריך להביא ראיה על הבנים(ים). מתה ואלו בניה. צריך להביא ראיה על האשה. ועל הבנים(ים): יב לא יתיחד(ים) אדם עם שתי נשים(ים). אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים. שהאחד

צמיה: ומה שהקבו פשיטא כיון דנבדקה כ"י. ועוד אמאי אלטרין לחזור ולמנהי כו'. י"ל דהא"ל דכולה מתני' לא אלטרין אלא משום רחיה דעל הבנים דברייתא א"ל כיון דכרוכים. ובסיפא כיון דמתה לריך. ואגב נסיב נמי בין דברייתא בין בסיפא דא"ל רחיה על האשה. כך ג"ל. ודברי הרמב"ם בפ"ק מהא"ל מטיין ג"כ כפרש"י: ולא על הבנים. לשון הר"ב קטנים שכרוכים אחרי אמן. גמ'. ופרש"י כרוכים. נדבקים אלה: מביא ראיה על הבנים. כ"ל דמתני' אפילו לרבי יהודה דמ"ח שסובר דדין תורה האב נאמן לפוסלו. ואם האמינתו התורה לפוסלו כ"ל להכשירו. וכמ"ש שם דלהשיר אין כאן אלא להוילאו מספק ממוז. וספק ממוז מותר מן התורה. אבל לפסול ולעשותו ממוז שנמלאת אהה מהירו במזומת ודלית. נמלא שחומריו קולו. אש"ה משום מעלה דיוחסין אמרו חכמים שלא להאמיט. וה"ל ולמה לא נאמינוהו. ולא עוד אלא שאף בלא דבריו מהיכא תיחי שלא יהא כבר. והא לא אמרו לבדוק אלא בשקרא שרעך כמ"ש הר"ב לשיל משנה ד'. אבל בלא ערשור כל המשפחות בחזקת כשרות הן עומדות. כבר כתב המגיד בזה בשם יש מן המפרשים אהה דכתב הרמב"ם בפ"ק מהא"ל כהן מיוחס שאמר בני זה כהן. אין מעלין אותו ליוחסין. דה"פ שכל כהן שהוא בודק אינו עשא את בתו. וכן המשפחות הדקות כגון של דוכן. ושל מוצה ושל סנהדרין. אינן נבדקות בו כדי שיהא משפחתן בדוקה. אבל אם לא רע לבדוק ולהחזיק משפחתן לאחר מדברים אלו. הרי הוא נושא שכל אדם בחזקת כשרות עד שיפסל. ע"כ: יא ואין לריך להביא ראיה על הבנים. הקטנים שכרוכים אחריה כדרייתא בגמ': יב לא יתיחד אדם כו'. גמ' רמז ליחוד מן התורה מנין שנאמר (דברים י"ג) כי יסתף אחיך בן אמן. וכי בן אש מסית. בן אב אינו מסית. אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו [כלומר להביא נקט קרא בן אמן לומר שהבן מלוי אלל האם] ואסור להתיחד עם כל עריות שבתורה. פשיטא דקרא במאי כתיב וכו'. לפי שזה אינו אלא רמז בעלמא. ולכך כתב הרמב"ם פכ"ב מהא"ל ואיסור יחוד העריות מפי הקבלה.

תוספת רעק"א
כשר י"ל דלא בני להו
בפעמא דחזקת כשרות
דבאו ליתן טעם למיש
הרמב"ם בא"א שהלך
בעלה למדינתו והיא
סו"ס ג' מני ועבר
נתעברתי ד"א מ"ג
להבשיר הולך והתם
ליכא ח"ב דהאם דהא
האם אסורה עכ"פ ועיינו

לכויטים
במשנה וכן רבנא
ליבא דקדש השליח דאפי'
דיחא עמיה עשה מעשה
בגופה לקבל קדושין מאחר
אש"ה קדושי השליח מהנו.
(ש"י): יא שם אשה
כשתי וכו'. הו"ל בקיבור
אשה זו כשתי במד' ואלו
בניה אלא ה"ק אשה אחת
לנד נשאתי וכו' היא זו
דלוי כ"ס דרי"א בשה"א
אבל בני נשים מביא ראיה
על האשה ועל הבנים אפילו
קטנים. (שם): שם ע"י
האשה מתאן סיעתא גמורה
לפרש"י ולשיל דהכל דלוי
הו"י על האשה שהיא
מיוחסת וכה הו"ל להתייט'
לאחזיו לטל. (שם):

יבין תפארת ישראל יבין

דמי שאינו חושש שיהיה זרעו מוחזק לבן, מותר ליטא מהן. אבל משפחה בדוקה לכהן אין נושאין מה"ל עד שיבדקו אמותיהן: (מו"ר ר"ל בודק גם מאם ולמענה) לריך נמי להביא ראיה שהבנים הללו הם מנחה האשה שבדקו אותה: (מו"ר יחוד אינו בחדר הספות לר"ה. מיהו בליילה גם בזה אסור [אש"ש כ"ג]). וכ"כ ביש עמיהן הנזקת שידועה טעם ביאה, שבושה לעמוד ערומה, ואינה מוסרת עצמה לביאה, משום קטנותה, מותר ציוס להתיחד. וי"ל דבדרך גם בכה"ג אסור [שם]: (מת) ואפילו עם הרבה, ואפילו עם זקנות. וי"ל דעם ג' נשים מותר להתיחד, כל שאין עסקו עם הנשים. ויחוד א"ל דאורייתא. ועם פנויה מדרבנן: (מש) דסתם אנשים. כשרים הם. ודוקא בעיר. אבל בשרה או בלילה, לריך ג' אנשים. מיהו צפריי, אפילו י' אפילו

רש"י שבכוף מכ' ברכות [ס"ג ע"א] ובערוך ערך תלם. ומסיים הערוך. נקיים מגול. וקלה דאין בה חסרון כים: ויתפלל למו שהעובר והנכסיו שלו. לשון רש"י. ואל יאמר בלבו אומנות זו אינה מעשרת אלא יבקש רמזים למו שהעובר שלו. ע"כ: שלא עניות וכו'. בצריחה [מסיים] שא"ל (מי ב') לי הכסף ולי הזהב גאוס ה' לצלות: אלא הכל לפי זכותו. וקשיא לי דאם הכל לפי זכותו א"כ תפלה מאי מהיאה ליה. שאם זכותו כדאי אין הקב"ה מקפח שכרו. ואם זכותו אינו כדאי הלא אמרן הכל לפי זכותו. ויחיא לי במה שתכבו התוס' ר"ע מברמנורה

איכס אחרינה עם שתי נשים הנן דלא. ויתפלל למו שהעושר והנכסים ישרו. שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות. שלא עניות מן האומנות. ולא עשירות מן האומנות. אלא הכל לפי זכותו. חמר

ע"י זכות גדול כדאי ב' החולץ זה מוכיפין לו כו'. ופעמים שאין משתנה כדאמרי' בתענית [כ"ה ע"א] גבי ר"א בן ברק דאמר ליה יחיא לך דאחריב עלמא ואולי דאבית בעידנה דמוזני. ע"כ. ואומר אני שלעמי כזה תועיל תפלתו ולרדך לה כיון שהזכות לפעמים אינו משנה המזל. על קן על זה יתפלל כל חסיד שתועיל זכותו להשתנות המזל. ואני המה על התוס' דהכא שתכבו וי"ל אלא הכל לפי זכותו. פי' לפי מזלו. דבני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מלתא אלא בזמולא תליא מלתא עכ"ל: הלא אפשר לפרש זכותו דתנן דהיינו מזולא והס' ב' ענינים דלא ראי זה כדאי זה. כמו שורה לשון המאמר שהביאו לראיה ועוד דכ"ס דקשיא מה תועיל תפלתו כיון דבזמולא תליא ועולם כמנהגו נוהג. הלא דבדלתי בזמולא לא עסקינן שאם כן כל אומנות שבועלם לא יועילו ולא ייקרו לו. אלא כפי מזלו. שאם הגזירה אמת. א"כ המריעות שקר. והב"ע לומר שאפילו שהמזל לא יורה על הללחתו וגם הוא עוסק באומנות שאינה כדאי להעשיר. יתפלל למו שהעובר כו' כי הרבה ריחם והללס לפניו יתברך ומסיים שהכל לפי זכותו. שאם אין זכות. אי אפשר שישתנה המזל. דהא אפילו זכות. כולי האי ואולי שלא ישתנה. כההיא דר"א בן ברק. ולפיכך יתפלל כו' כדי שזכותו תגרום לשנות

דמי. במשני' לפני פי. (והנכסים). אומנות. שאין אומנות. במשני' לפי שאין לך אומנות. שלא בו ולא. במשני' שאין. ואין. אלא הכל לפי זכותו. במשני' ליתא.

לקומים

רווח בכמה לא הולך להחזיר ולחזור למקמי אדם מאחר שגילו כרישאו ופשיטתא דמי: (פ"ג) יד במשנה במלכות א"י ה"א דלא תני נכסות א"י כדלעיל זו יתנה נכסיה לנכוחא נקט הכי דאף על גב דכל א"י יש לו נכסות תתון כפ"ע כיון שיש להם מלכות עליון א"י בין שיהיה הארץ נלתי נקחא מלכות העליון כדאי ערוך למה נקרא שמו עליה שיהא תלמוד מכל הענינים דהרגום וישאו אהו בניו וישאו יתיה כתיב (ע"ב): שם רמ"א כ"ל דאיהו לפניו אמ"ק דקאמר לא ילמד ארס את בנו אמנות בין הנשים וקא מדר ליה ר"מ דלא תמוז ליה אלא לעולם ילמד את בני אומנות נקיים וקלה ומה היא מתחא דתלמידיה כמ"ס רה"ט משמי דבמי' ואע"ג דאומנות זה עסקו בין הנשים דלא ברע מגדרי דקרי ליה כדאמרי' עסקו עם הנשים וי"ט דקא רמ"א בלישא דפליג וכתבי דיק מ"י דתנן לעולם ילמד ארס וכו' עסקו עם הנשים וכתבי ממוזני מ"ס בחי' ר"ד על פירש"י במשנה דתלמידיה דהא הק כל עסקו עם הנשים וכו' והתוס' עסקו עם הנשים הוא ולכך פי' דר"ל שילמד לפי שנת מלכות הממתינה ולא מלכות הממתינה דתנן דתוס' מדר ופשיט' דהר"א קשיא דהו עשיתא הממתינה גם הוא עסקו עם הנשים ומה מוכר לכן הממתינה ומה יגרע מורפס' העושים קומים ונכסות לנשים דקרי ליה כ"ס מלכות עם הנשים ופי' דכדכו קשיא מעיקרא ליתא וכו' ד"מ פליג אה"ק ונדאמין (ש"ס) שם ר"ש ב' א"י פליג אה"ק ופי' שאין חיוב לז"ס ללמד את בנו מוס' אומנות אלא יתה כול בירו דהא תיה ועוץ נני אין להם אומנות ומתפרנסין שלא בגבר ואחא גורמין נני פליג אה"ק ופי' אלא יתה מלמדו אומנות דא"כ אוי כמלמדו ללמס סכנעל מניאה וכו' ולא עוד אלא שבאומנות נמי לא כל האומנות שוים שלא ילמדו חמר גמל וכו' אומנות אומנות לנשים ור"י מסיים דאחב נא ללמי פליג אגמל וספן דכה לאו לנשים דאחב הנמלים חובס זקיק

תפארת ישראל י"ב

פרושי קמפרש דברי ת"ק, דאע"ג דלא ילמוד בין הנשים שבמורגל עוסקים במלאכה קלה, אפ"ה יסתדל ללמוד מלאכה שנקייה מחמד כים ואע"פ כן תהיה קלה: (כד) ולא תאמר שע"י שהיה קלה א"כ שריותה זה הרבה. וי"ל דהמשך המשנה כך הוא, ילמד מלאכה נקייה וקלה, ולא יאמר משום דקלה היא כמות שהיא, אין בה לקוות רוח ועושר, שעל העושר יתפלל להקב"ה שהעושר שלו דלא לבד במלאכה קלה, אלא אפילו במלאכה שגורמה להשכר בה, לר"ד שהתפלל על ההלאה בה. מדאין מלאכה שאין בה עניות ועשירות, יש מהעסקים בה ומתעשרים, ויש שמתענים בעסקה: (כה) ר"ל שלא האומנות גרמה העניות או העשירות, דהרי בכלן יש עשירים ועניים: (ס) ר"ל הכל לפי מזלו [כך פי' החוס'] (א) ואין להקשות, אם הכל תלוי בזמול, א"כ מה תועיל התפלה. על זה נשים, שאין הטובה בזמול, מזול" על מעמד הכוכבים בשעת עיבוד וידה, ח"ו לא תהיה כוחה בישראל. וכבר נעקו כי כרוביה על זה דרבינו גאונים עולם, ובראשם ע"ר רבינו הרמב"ם שם החכמים, בהגורמיו הקרים, בתשובתו לעיר מרשיליה, בתשובה המתהלת, הגיעה שאלת אלופיו וכו' יע"ש. ואם נמולל לרבינו הכימי הס"ס אשר מימינה או שהיה, דברים בהם שיתמו בהפק מדברינו, מחוייבים אהנו לומר שהם דרך משל ומליטה כפ"ר אגדות בש"ס. וכ"כ ב"ב הרמב"ם שם. אולם הפי' החמישי של מלת"מזול", כבר הארכנו בו ב"ב (הארון) [ביעו] עשירות מוכיחות, וכאן לקר' אני לר"ד, דתוכן הענין הוא כך: (א) הנה ידוע כי לכל דבר שבועלם יש סבה: (ב) יש סבה מכריחה התכלית, ויש עושהו רק אפשרי: (ג) והנה כל ההשללות האדם בעולם, הוא להשיג שמה, וכבוד: (ד) והם ישגו ע"י כח הנוף, כח הממוץ, כח האפש: (ה) והסבות להשיג ב' כחות אלה, הוא או ע"י ההשללות האדם, או ע"י האדקת, או ע"י מזול: (ו) ההשללות והאדקת, אינן סבות מכריחות להשיג כח הנוף והממוץ והאפש: (ז) רק המזל הוא המכריחה. ולכן נקרא מזול, כמזל כבטף מים כבירים מרוב לתחת: (ח) יש ב' מיני מזול, מזול הגלוי, ומזול העלום: (ט) הגלוי הוא הטבעי, והוא תלוי בשם עניינים: (א) בטבע אציו ואזו: (ב) בטבע האקלים שגולד זה ודר בו: (ג) בטבע הזמן שגולד בו וגדל בו: (ד) בטבע מהאלו ומקורה של אדם: (ה) באיזה אופן הדריכותו וגדלו: (ו) באיזה מלאכה הוא עוסק בה. ע"י ר' דברים אלו יתחק גופו או יחא, יתרבה עושר או יתמעט, יתגדל חכמתו או יתמעט. אמנם למה נולד זה באתר מו' דברים אלה לטובה, ולאחר היו לרעותה. (י) וזה מטעם מזול העלום הנקרה [בעשטימומון] שכן נזרה חכמתו ית' עד ערס הולדו מטעם עמוק ונעלם. כמ"ס ח"ל [גמדה דמי' ב'] המלאך הממונה על הריון וכו' ושו"ל טפה

זו מה ההא עליה נצור או הלס, חכס או טפס, עשיר או עני, עתה

עשרה יוחסין פרק ד קדושין

החברין כ"י. פי' טפי' נדע
י"ד ט"ה ד"ה רובנו:

שנויי נוסחאות

ר"ש בן אליעזר אומר
ע' במש"ב נמשכ"ר
אלעזר. וכו' נכ"מ
ונס ראית מימך ארי
סבל צבי קיין שוקל
הנוני זבב גידר גידרות
(וע' חוספתא) והלא
דברים ק"ז ומה אלו
שנבראו שלא לשמש
את קונם (ס) הרי
מתעשרים שלא בצער
אני שנבראתי לשמש
את קוני אינו רין שהחא
פרנסתי שלא בצער ופי
גרים לי להיות מחפרנס
בצער הוי אומר הפאי
לפי שהרעתי כו'. וע'
גמ'. שדר' ערותי במש"ב
ובכל הדפו' שהרעתי;
במש"ב שהרעתי.
צדקין. במש"ב צידון.
אבא גוריא. במש"ב
אבא שאיל. ספר ספן
רועה והנוני. במש"ב
קדר ספן רועה ותנוני;
ד"ג ספר חנוני רועה
ספן; במש"ב ספן ספר
קדר רועה ותנוני.
שאומנתן נ"יף ספני
שאומנתן. ר"י יהודה
אומר כו'. מלאך ועד סוף
הפק' ית' ד"ג אומנות
שבעולם. במש"ב
אומנות... וכן נסמך.
בני. במש"ב בני.

לשטת המזל. כך נראה בעיני: רבי שמעון בן אליעזר אומר כו'.
כלומר ר"מ הביא ראיה מן השקר שאמר למי שהעשר וכו'. ורשב"א
הביא ראיה מן העוגש: אלא שהרעתי מעטי וכו'. בצרייתא
מכיים שנאמר (ימיה ה') עוונתיכם הטו: ספר. בטמח"ס סוכן
צירושלמי קדר ופירש"י בעל קרנות.
ועיין רפ"ו דב"מ: רבי יהודה אומר
משמו. לבן רש"י של אבא גוריא.
החמרים רובן רשעים מפני לטניות.
הגמלים רובן כשרים. שפורשין
למדברות למקום גדולי חיות ולמסים
ורחים לנפסם ומשכרים לבן למקום.
הספנים רובן חסידים שפורשין למקום
הסכנה ותמיד הם ברעדה יותר מן
הגמלים. טוב שברופאים לניהנס.
אינו ירא מן החולי ומאכלו מאכל
צריחים ואינו משבר לבו למקום
ופעמים

**רבי שמעון בן אליעזר אומר. ראית מימך
חיה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין
שלא בצער. והלא לא נבראו אלא
לשמשני. ואני נבראתי לשמש את קוני. אינו דין
שאתפרנס שלא בצער.
אלא שהרעתי מעשי.** וקפחתי את פרנסתי: אבא גוריא איש צדיק
אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו חמור. (גמלע. ספרע).
ספן. רועה. (הנוניע). שאומנתן אומנות למסים. רבי יהודה אומר משמו.
החמריין רובן רשעים. (הגמליין רובן כשרים). הספניין רובן חסידים. (וע'
טוב שברופאים לניהנס). והבשר שבטבחים שותפו של עמלקים).
רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם. ואינו מלמד את בני אלא

יבין תפארת ישראל יבין

עתה נבוא לפרש המשנה, שר"מ אמר ששולח ילמד אדם אומנות
נקיים וקלה, וא"כ יהיה לו השם דלות נאה להלכתו. אבל לא
יחמין שהשתדלות לבד הלאה, רק גם בכוחות העצם של
העניינים תלוי מלתא, לכן יחזו זיין ה'דקס נגדה, ויתפלל
להקב"ה שיסיר מלפניו דברים המונעים בטבע את הלכתו ויסייעו
ברחמיו וחסדיו להלכתו. אבל עכ"פ לא יחשוב שצריך הפלתו ישנה
הקב"ה כל סדרי הטבע, וטבעי הסבות שזכרנו, דמלבד זה מוזכר
עונותיו של אדם, דזכו בכלל עיין הפלה [כ"ה ע"ו ב'], מלבד זה
מסיקין לו מחשבה כזאת, שכשיראה שגם כל ההלכות שפולה אפי'
לא נעשה בקשתו, יוכל להתרפה חלילה מלהחמין בהשגחתו ית'.
לכן הודיעו התנא, הלא הכל לפי מזלו, ר"ל גם השתדלותו
גם הפלתו אינן דברים המכריחים טובתו, כי גבול יש להם, אם
ועד כמה יסייעוהו, ולפי מיעוט ורובו הסבות, לפיכך ישיב גאלתו
לעצמו, וזאת יקום בתקוה, וה' הוא נחלתו בראמתו: (עו) בחטאי
נגד ד': (סח) שגם לא השתדלתי כראוי בגופי לעושה שלי. דב' דברים
לריכים לי שיעיב לי בעוה"ז, א' שלא אחייב לפני המקום ב"ה
במעשי, ב' ושתשתדל בכל מה שבחתי להשיג הטובה שגזר הקב"ה
עלי, ובמשח"ל [ילקוט ראה] למען יצרכך ד', יוכל יהא יושב ובעל,
ת"ל בכל אשר תעשה: (סח) מולוכין הבורחות על חמורים, למכור
מעיר לעיר: (ע) מולוכי חסרות על גמלים למקום רחוק יותר:
(עא) בש"ס גרסינן, "קדר", והוא המולך קדירות למכור מעיר לעיר
[וכן מכתבד']: (עב) סוף לספית, דכשנושעין דרך רועין שפסק
בשדות אחרים. וכ"כ רועה, זה כל עניינו [וגרסת הספר דנקט ספר],
והוא הנמלח, גם כן אומנתו לטעית, ליעל לפעמים יותר מסדלוי, גדלותו
שהזמן יחזן להתגלות, כחמסות כן אלעש [שנת דף ע' ב']: (עג) מלומד
באוכאה לייף היין צמים וכדומה: (עד) מפני לטעות: (עה) שפורשין
למדברות בין חיות ולספין, לכן משכרין לבן לפני המקום:
(עו) מדשכנתן מטייה יותר מנמלין, ותמיד הם צפחד ורעדה כי אין
צייניהן לבין המות רק קרש דק: (עז) כ"ל דאין מחמר זה נגלו לרופא,
רק שבה הרופא המומחה. והוא על פי מה שמ"כ דבר נחמד".
שכשהוליא משרע"ה את ישראל ממלרים, שמעו עמים ירבזו וגו',
ויתמכו מלך על זה האיש משה, כי על ידו נעשו כל הגבורות
והנפלאות האלו. ולכן התעורר מלך ערבי א' ויכלה לייך מובחר
לעיר תמונת המנחיה גדול הזה ולהביאו אליו. ויך הלייר ולייר
תמונתו ויביאהו לפני המלך. וישלח שוב המלך ויביא ויאסף יחדיו
כל חכמי הרשים אשר לו, וישאל להם לשפוט על פי פרוקו פניו
משה כפי המלווי, לדעת הכונת טבעו ומדותיו, ובמה כחו גדול.
וישיבו כל החכמים יחדו אל המלך ואמרו, אם נשפט על פי ציור
קלסתר פניו של האיש הזה המפורסם לגדלו, נאמר לאריותיו כי הוא
רע מעללים, בגאות וחמדת הממון ובשרירות הלב, ובכל חסרותיו
שבעולם שינוי נפש אדם המעלה. ויקיף המלך מלך ויאמר, מה זה.

הכי התעללו צי. הלא בכל אלה שמעתי מכל טבר ופינה בהפק מזה
האיש הנדול. ויחרדו האנשים מאלו. וישיבו את המלך בשפל קול
התמנה, ויתעללו אלעזר והחכמים, כל א' בחסרון ידיעת הצבור.
הלייר אמר, אני ליירתיו כסוגן, והחכמים שגו צדיעהם, והחכמים
גללו כל החסרון על הלייר שלא לייך תמונת משה כהונן. והמלך אשר
נכסף לדעת מי משתייך ידק, נכעו בצרכו ובפרשיו ויבואו אל הודן
מחנה ישראל. ובצוהו יושא עיניו וירא את משה איש אלהים מרחוק
וימחר ויקח את הלייר מתוך חלכו, ויבט והנהו כתמונתו וכללנו
כאשר ייירו הלייר, קולע אל הסערה ולא יתחא. ויבט לבו ויפלא
וימחה עד מאד. ויך ויבוא בעלמו אל אהל איש האלהים ויכרע
וישתחוה לאפיו, ויספר למשה כל הדברים האלה אשר נעשו. ויאמר
עוד, צי ארתי איש האלהים, הנה קודם ראיתי פיך פני אלהים
חמרהי אך אולי הלייר שגה במלכתו, לבעבור חכמי מפורסמים
לציקאים מלך בחכמת [הפיזיאלוגיא] ואין דוגמתה. אך עתה אחרי
ראיתי כי תמונתך כמנונה אל הלייר אשר הביא הלייר, לא נותר צו
כשמה רק לומר כי חכמי בגדו צי, וכי חכמי חילי הם וחכמת מה
להם, והם אוכלי שולחני ויתעוטי מלאו בהבליהם. ויען משה איש
אלהים ויאמר, לא כן. גם הלייר, גם חמקיך, נפלאים הם צדיעהם
וחכמתם. חולס דע לך. כי לולי הייתי בטבע בראתה כפי ששמעת
ממדותי, לא טוב אטוטי מבול עץ יבש. כי גם ממנו נמנעו ונחשכו
כל חסרותיו האדם. ואם כן, הכי בטבע זה האיש יקר בעיני אלהים
ואדם. אמנם כן יודיו. לא אבוס לומר לך, כי כל החסרות אשר
שפטו עלי חמקיך, כולם קסורים צי בטבע, ואפשר עוד יוהר מאשר
שפטו חמקיך. ואני בכח אמון' הנה התחוקתי ורדיתי וכבשתי אותם,
עד אשר קיטתי לי הפוכס לטבע שני, ולכן ובעבור זה יקרתי
והסכבדתי בשמים ממעל ובחרן' מסתח. ועל פי זה נבין היטב שבח
הרופא ממתמר זה, דמולל קאמר כשר שברופאים כבסופא בטבחין.
ש"מ שהטוב הזה אין כוונתו כשר, רק מי שחושב את עלמו שהוא
המומחה היומר טוב שברופאים, הוא מעוהד לניהנס. דבגלותו זאת
סומך על ידיעתו בספק ואינו מהיעץ עם חביריו, כראוי למי אשר
צפיו ובקולמוס מונח חיים או מות. וגם צרוב גאונו אינו מסתפק
שמה יעבור דמיונו, ואינו חושש לעיין היטב בספרי הרפואות קודם
שיקן להחולה סמי רפואה קודם שידע מהן שלא יוכלו להזיקו כראוי,
ליך לאט לאט בענייני סכנת נפשות. ורצה שלא אמר הנמלח, שהוא
רשע, או יבא לניהנס, רק אמר 'לניהנס', ר"ל יש לו הכנה שיוכל
לכא על ידה לניהנס. אבל כל עוד יוהר שיהיה לו הכנות לניהנס
כל עוד יגדל שכרו ושכחו כשיכבש הכנותיו: (עח) דמדועסק כל
היום בשפיכת דמים, מהאחר בטבעו כעמלק שלחם בישראל, לא
לחלל ארצם גם לא לקחת ממונס, כי מצות הכלל ילאו עם עני ודל,
וכי ידע אכזר זה מציות מלרים ומשלל היס. רק בגאותו התפקר
באכזריות חמה להשחית עם עני ודל. אמנם לא נקט הנל לניהנס
דנקט

* כעין הסוד זה מוכר
בשיטה מקובלת כס"ג
דבריים (ת"י) וע' נוסע
סמדת סוף אות מ'.

מצינו שששה א"א חי, יומא
כ"ח ט"ז וצ"י סוף קיום נשי
הקוננים ע"ט

שנויי נוסחאות

קיימת במש"כ ובמש"ב
קיים לו בשארם בא.
במש"ב שאם נכנס אדם,
יסורין, במש"ב מדה של
יסורין, מת ברעב.
במש"ב מת ומוסל
ברעב, וקניו ה' וגו'.
במש"ב כל הכתוב במנוח,
עוד יגובו וגו', במש"ב
כל הכתוב במנוח, (עליו
השלום), כצ"ל ובמש"ב
ובמש"ב ליתא, זקן.
כצ"ל ובמש"ב זקן בא
בימים, שעשה י"ג
שקיים, אברהם אבינו,
כצ"ל, אבינו אברהם,
(כולהו), כצ"ל ליתא.

ראשון לציון

יך במשנה ואברהם
זקן ופי' כרך זה אברהם
בכל מניו ששש כ"ז יומא
כ"ח ט"ז מימרא דרב ז"ע
ובמניו תרגומא כתבתי יב
כחן כשיעור דשמיא ופי'
יס"ט

ולעמים שהרג נפשו ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא. שאף הכא לידי זקנה או יסורין ואינו יכול לעסוק בה. הוא טוב שבטבחים. ספיקי טרפות בלוח לידו וחם על ממונו אוכל מחמת זקנה. דכתיב עוד יטבון בשיבה. ע"כ. ואע"ג ללא ומאילין. ע"כ לשון רש"י. וזאתו של עמלק לא נחא. דמה כתיב בתורה אלא זקנה. ה"ה יסורין. דכל שאין יכול לעסוק. עני עמלק למאכל טרפות. ולכן נראה לפרש טוב שבטבחים מה לי מחמת זקנה מה לי מחמת יסורין. ובברייתא גס הוא אכזרי ומנו רע. והוא שותפו של עמלק האכזרי שזכב כל הנחשלים. ולא היה חומה ולשון שמדונו בישראל אחר שילאו ממלכין והגסים שבעו להם. כי אם עמלק ראשונה. וזה מורה על אכזריות לבבו שלא שם אל לבו הנכיס והגפלותו שבעו לישראל והגוסת של מלכין במלכין ועל הים הלא אכזריותו וזדונו הכריעו לך כמ"ש (דברים כ"ה) ולא ירא אלהים: וברן קיימת לעולם הבא. עיין מ"ש בכוף פרק קמא. [ו'פירוש קרן כהנתי צריש פרק קמא דמס' פאה]: אבל התורה אינו כן. לשון רש"י.

תורה. שאדם אוכל משכרה בעולם הזה. וקרן קיימת לעולם הבא. ושאר כל אומנות אינן כן. כשאדם בא לידי חולי. או לידי זקנה. או לידי יסורים. ואינו יכול לעסוק במלאכתו. ודי הוא מת ברעב. אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו. ונותנת לו אריות ותקוה בזקנותו. בנערותו מה דניא אומר (ישעיה ס') וקיי הי יהליפו כח. בזקנותו מהו אומר (תהלים צ"ב) עוד יטבון בשיבה. וכן הוא אומר באברהם אבינו עליו השלום. (בראשית כ"ד) ואברהם זקן. והי

ברך את אברהם בכל. מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא נתנה שנאמר (שם כ"ז) עקב אשר שמע אברהם בקולי. וישמור משמרת. מצותי חקותי ותורותי:

סליקא לה מסכת קדושין וסדר נשים בסייעתא דשמיא

אהלל לשוכן בקודש הקדשים. שזיכני לסיים סדר נשים
ובעזרת בורא חויוזים וויקין. אחבר גם סדר נויקין

יבין תפארת ישראל יבין

כדקם ברופא לעיל. דהכא כיון דבטבעו מוכרח לך מה אית ליה למעבד. וגם האחריות שבטבעו. אינו דבר שיכריחו כל כך שיבוא לניהול עי"ז כהגלותו של הרופא. אמנם רק שותפו של עמלק הוא, ונ"מ להרחיק ולגוזז מניח: ע"ה) היינו לרות הנפש, כדלגה וכעס וכדומה שטין חוץ מגופו: פ) ר"ל קיום: פא) כשאינו יכול לעסוק

בה מחמת זקנה או יסורין חלילה, אוכל משכר יניעתו בה בנערותו, כדכתיב עוד יטבון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו, להגיד כי ישר ה' : פב) ולא תקשה, מאי ראייה מאברהם, הכי לא היה תורה עדיין בימיו. על זה משיב מנינו וכו':
נשלמה מסכת קדושין:

נשים ח"ב כג